

LIDMAATBEMAGTIGING

Louis Louw

1. OPDRAG

Die missie van die Algemene Diensgroep vir Gemeente-Ontwikkeling (ADGO) se **Taakspan vir Lidmaatbemagtiging** is om die kerk te ondersteun om lidmate tot hulle volle potensiaal te laat ontwikkel deur

- o hulle bewus te maak van hulle gawes en rol
- o hulle hul plek te laat vind in die gemeente
- o hulle toe te rus vir hulle dienswerk
- o hulle in diens te stel en te steun.

KERKBODE van 13 Mei 2005 omskryf dit as volg: *Konkrete bedieningshulp wat lidmate sal help om hulle gawes te ontdek, hulle rol en plek in die gemeente te verstaan, en lidmate sal help begelei na volwasse dissipelskap*, en vervolg: *Ons is oortuig dat van die grootste skatte van die NG Kerk die lidmate self is. Hierdie onbenutte bron moet ontsluit word.*

Die groot vraag en uitdaging is dus hoe 'n gemeente sy lidmate tot hulle volle potensiaal kan begelei sodat hulle optimaal aktief kan wees in liefdevolle dienswerk binne die Here se Kerk en Koninkryk.

Uit die staanspoor moet dit duidelik wees dat hierdie 'n omvattende aangeleentheid is met baie verbandhoudende aspekte oftewel verskillende invalshoeke waarmee die saak benader kan word. Aan 'n aantal van hulle wil ons hier kortliks aandag gee.

2. DIE KERK AS LIGGAAM

Sedert die tagtigerjare is daar veral baie aandag gegee aan die Bybelse metafoer van die kerk as liggaam volgens 1 Korintiërs 12 – vergelyk LM Heyns se proefskrif: *'n Praktiese-Teologiese ondersoek na die kerklike strukture van die NG Kerk* (1986). In reaksie op die eertydse groot klem op die gemeente as kudde wat versorg moes word, het die liggaamsgedagte nou so sterk op die voorgrond getree dat selfs gepraat is van 'n liggaams**model** wat in die gemeente gestalte moet vind.

Al sou daar kritiek kon wees teen die verabsoluttering van 'n nuwe Bybelse kerkmetafoer, het die hele debat ongetwyfeld 'n groot rol gespeel om 'n verskuiwing teweeg te bring in die bestaande kerkbegrip. Die geweldige rykdom van die liggaamsmetafoer het nuwe aksente van kerkwees op die voorgrond gebring. Veral die aktiewe funksionering van die ledemate (lidmate) van die liggaam in hulle verskeidenheid met hulle verskillende gawes was nou feitlik gemeengoed.

Hierdie nuwe beklemtoning het 'n sterk teologiese basis gelê vir die saak van lidmaatbemaagtiging wat nou ter sprake is.

3. BEMAGTIGENDE LEIERSKAP.

Die hele debat rondom die liggaamsmodel was deel van die gemeentebou-beweging wat die NG Kerk sedert die tagtigerjare sterk beïnvloed het. Naas Amerikaanse invloede, veral van die Church Growth Movement, het die Duitser Christian Schwarz bekendheid verwerf met die grootste empiriese navorsingsprojek (1994-1996) nog ooit na die faktore wat kerkgroei bevorder. Daarvoor het hy meer as 1000 uiteenlopende kerke in 32 lande op al die vastelande van die wêreld gaan ondersoek en bevind dat "empowering leadership" die nommer een kenmerk is van groeiende gemeentes:

Leaders of growing churches concentrate on empowering other Christians for ministry...they invert the pyramid of authority so that the leader assists Christians to attain the spiritual potential God has for them. These pastors equip, support, motivate, and mentor individuals, enabling them to become all that God wants them to be. (Natural Church Development: 22).

Schwarz bevind ook dat van al agt kenmerke wat by alle groeiende gemeentes voorkom, die implementering van bemaagtigende leierskap die vinnigste verskil maak in 'n gemeente: Die rede? *In contrast to the other seven quality characteristics, which deal mostly with change processes that involve the whole church, this factor usually relates to a relatively small group of people (Implementation Guide: 47).*

Volgens Arnold Smit in sy uitnemende boek oor leierskap (*Nuut gedink oor leierskap in gemeentes: 99-100*) dui energerende leierskap op die soort leierskap wat daarin slaag om 'n gemeente in staat te stel om hulle Godgegewe visie in die gemeenskap waarin hulle leef, te vervul. Dit is 'n styl van leierskap wat lidmate vrymaak tot 'n verstaan van hulle eie waarde en rol in die vervulling van die gemeente se roeping. Dit maak hulle vry tot die ontdekking van die gawes wat hulle van die Gees ontvang het vir hulle verbintenis, toewyding en ondersteuning aan die saak van Christus.

Tereg beklemtoon Smit dat energerende leierskap eintlik 'n pastorale aktiwiteit is (p.105) en dui onder meer op die volgende kenmerke van energerende leiers:

- Hulle sien en betrek lidmate as medewerkers/vennote in die bediening.
- Hulle raak ontslae van status- en mag-simbole wat net afstand bring.
- Hulle skep ruimte vir lidmate om bediening uit te voer.
- Hulle plaas 'n hoë premie op toerusting.

- Hulle leef oop en kwesbaar teenoor diegene wat hulle begelei.

Wat betref die aspek van energerende leierskap het meeste gemeentes van die NG Kerk waarskynlik nog 'n ver pad om te gaan.

4. NUWE REFORMASIE

'n Aspek van lidmaatbemaagtiging wat so belangrik is dat Greg Ogden dit selfs as *The New Reformation* beskryf, is die groot kloof tussen *clergy* en *laity* wat oorkom moet word.

Hierdie kloof of afstand het ons steeds in die NG Kerk tussen predikante of leraars of dominees aan die een kant, en "gewone lidmate" aan die ander kant. Soms word na hierdie saak verwys as die onvoltooide agenda van die Reformasie.

In reaksie op die sakramentele verskansing van die priesters en die gevolglike onmondigheid van lidmate in die Roomse Kerk, het die Reformasie inderdaad 'n baie sterk saak uitgemaak vir die **priesterskap van alle gelowiges**. Maar hulle het ongelukkig nie daarin geslaag om dit tot sy volle konsekwensies deur te voer nie. *The Reformation never delivered on its promise of the Priesthood of All Believers; somehow, that doctrine never became operative* (George Hunter, *Church for the Unchurched*: 121. Vgl. ook JCG Kotze: *The Divine Charge to the Christian in the Church*: 93).

Is daar in die lig van die Skrif vandag nog enige ruimte vir afgesonderde "priesters" naas die algemene priesterskap van alle gelowiges? Ogden se mening is die volgende:

Nowhere in the Bible can a priesthood within a priesthood be defended. The holy presence of Christ is in his whole body. Each one in whom Christ dwells is a channel through whom he mediates his presence (79).

Daarom pleit hy baie beslis daarvoor dat daar van geen klasse-onderskeid tussen *clergy* en *laity* sprake mag wees nie. Trouens, die tradisionele rolle moet net mooi omgekeer word:

The laity become the troops in the front lines and the clergy, with the gathered church, help to support them. Until this revolution occurs, the Protestant concept of the priesthood of all believers remains vague and unrealized (211).

In 'n baie goeie artikel oor *Involvement of the Laity* in: Meeting the Future verbind Brian Germond (soos Luther) die priesterskap van alle gelowiges aan die doop, en skryf as volg:

By virtue of our baptism we are called to share in God's ministry to the world, and the remainder of our life is spent in the living out of that vocation....everyone shares in ministry. The distinction between ordained and layministry then becomes simply one of function (178).

In alle eerlikheid sou mens selfs nog meer radikaal moet dink en vra of lidmate met hulle gawes en bediening ooit heeltemal tot hulle reg kan kom solank daar iets soos voltydse predikante is wat opgelei en afgesonder is vir die bediening. Frank Viola is nogal die mening toegedaan dat dit nie haalbaar is nie: *The mere presence of clergy has the deadening effect of conditioning the congregation to be passive and perpetually dependent* (Vergelyk: *Rethinking Leadership in the Church*). Hy haal dan ook iemand anders aan wat beweer:

It is hard to get people to occupy the ground of universal priesthood when we reserve the word minister for people with seminary degrees and parchment paper ordination certificates...

Laat daar by ons egter geen twyfel wees nie: lidmate sal net bemagtig wees as die kerk werklik aan hulle "teruggegee" word. In *Transforming Congregations for the Future* stel Loren Mead dit as volg:

Clergy by themselves cannot and will not relinquish their power. There will be no change until the laity takes the lead. The church is too important to be left in the hands of the clergy (97).

Dalk help dit om nader aan die praktyk te kom deur net een praktiese voorbeeld te noem. Waarvandaan haal predikante/amptelike priesters die reg vandaan om die bediening van sakramente vir hulleself te reserveer?! Waarom moet die Nagmaal uitsluitlik deur 'n predikant in 'n amptelike erediens ingestel en bedien word? Dit sou 'n wonderlike bemagtiging wees van gewone gemeenteleiers wanneer die Kerkraad hulle vrylaat om in kleingroepverband self die Nagmaal te bedien as uitdrukking van die intieme geloofsgemeenskap tussen dissipels van die Here Jesus.

Lidmaatbemagtiging roep om 'n herdefiniëring van die rol van die predikant naas die volwaardige funksionering van die priesterskap van alle gelowiges!

5. TOERUSTING VAN GELOWIGES

Onlosmaaklik verbonde aan die saak van lidmaatbemagtiging is die roeping en taak van die kerk om sy lidmate hiervoor toe te rus. So skryf Kirbyjon Caldwell in die voorwoord van Sue Mallory, *The Equipping Church: The church exists to equip people in order to release them back into the world, grounded in truth and community.*

Mallory beklemtoon dat lidmaattoerusting nie benader moet word as 'n bepaalde program binne die kerklike aktiwiteite nie. (Vergelyk die NG Kerk se vroeëre

Lidmaattoerustingsprogram). Nee, *it is a way of doing and being the church* (21). Daarom dat sy dan ook 'n aantal kernwaardes formuleer wat aan die grondslag lê van 'n *equipping church*. Diensknegleierskap en die priesterskap van alle gelowiges is deel daarvan.

Greg Ogden gee 'n mooi beskrywing van die essensie van toerusting. Die griekse woord hiervoor (katartizein) kom eintlik uit 'n mediese konteks. *When a limb was broken, doctors **equipped** their ailing patients by putting the fractured bone back into proper alignment. A limb pulled out of joint was equipped by being returned to its proper place so that it could be restored to its appropriate function* (101). Presies dit is wat met die ledemate van die liggaam van Christus moet gebeur. Elkeen moet sy regmatige plek in die liggaam vind en daarvolgens funksioneer.

Vir baie dominees is dit waarskynlik besonder moeilik om die skuif te maak waarvoor hier gevra word. Sy bedieningsprioriteit sal moet verander: weg van die voortdurende versorging van die kudde (met hulle nimmereindigende verwagtings) na die noodsaaklike toerusting van gelowiges wat vra na behoorlike geestelike toerusting sodat hy sy gawes gewillig en met vreugde tot nut en saligheid van die ander lede kan aanwend (Heidelbergse Kategismus: Sondag 21).

Genoemde skuif kan vir 'n predikant/pastor/dominee groot kritiek op die hals haal. Vanuit die tradisionele verwagtingspatroon word algou beweer dat die dominee nou sy werk op die lidmate wil afskuif! Daarom vra dit groot moed om hierdie rigting in te slaan. Maar, vra Ogden: *Are we willing to experience short-term pain for long-term gain in ministry? The truth is, we cannot be equipping pastors and dependency pastors at the same time* (118).

6. ROEPINGSBESEF

Lidmaatbemaagtiging het ook alles te doen met die hernude klem op roeping wat in die

jongste tyd nogal dikwels gehoor word. Die verbruikersmentaliteit wat so eie is aan ons westerse kultuur, het 'n ongelooflike magsgreep verkry op die gees en gemoed van meeste lidmate. Daarom dat lidmate opnuut weer daaraan herinner moet word dat hulle as begenadigdes van God ook 'n roeping van die Here ontvang het!

In sy jongste boek *Ontmoetings met die Lewende God* omskryf Coenie Burger roeping as volg: *Roeping is om te verstaan dat die Here jou ganse lewe aan jou gegee het as 'n gawe en 'n opdrag, en dat jy met alles wat jy doen, op hierdie gawe en roeping van die Here antwoord* (24). Die waarskynlikheid is groot dat slegs

lidmate wat diep bewus is van die Here se aanspraak op hulle lewe, hulleself sal aanmeld vir aktiewe dienswerk in die Koninkryk van God.

In opvolging van sy "bestseller" *Seven Habits of highly Effective People* skryf Stephen Covey onlangs oor *The 8th Habit*, wat vir hom beteken: *Find your Voice and inspire others to find theirs*. Hierdie "voice" waarvan Covey praat, is eintlik niks anders nie as jou unieke, persoonlike roeping. Volgens hom vind jy dit waar jou persoonlike passie, talente, behoefte en jou gewete mekaar ontmoet. Dié vier werklikhede korreleer met jou hart, jou verstand, jou liggaam en jou gees, wat onderskeidelik jou emosionele intelligensie, jou verstandelike, jou liggaamlike en jou geestelike intelligensie huisves.

Lidmaatbemagtiging het inderdaad alles daarmee te doen dat lidmate gehelp word om hulle eie "voice" te herken, te besef dat hulle van die Here 'n bepaalde roeping ontvang het, daardie roeping ontdek en dit met vrymoedigheid uitlewe.

7. KONINKRYKSPERSPEKTIEF

Misverstand waarteen tog maar voortdurend gewaak moet word, is dat lidmate net bemaagtig word vir kerklike dienswerk. Dan gaan dit oor 'n kerklike aanspraak op jou lewe in plaas daarvan dat jy vrygestel word vir dienswerk binne die ruimtes van die Koninkryk van God.

In *The Once and Future Church* waarsku Loren Mead juis teen hierdie gevaar:

Ministry outside the church is rarely recognized and never rewarded. Ministry inside is recognized and rewarded....Assignments to responsibilities in the congregation are generally made according to the congregation's oragnizational needs, not the expertise of the lay person (35).

Die kerk as liggaam van Jesus Christus het 'n veel groter taak as om na sy eie welstand en voortbestaan om te sien! Die kerk is daar om die wêreld te transformeer en mee te werk aan die herstel van die oorspronklike harmonie met God. Daarvoor is niks minder as 'n behoorlike inkarnasieteologie nodig nie. *An incarnational theology of ministry affirms that the Body of Christ is at work wherever its members are at work*, skryf Davida Crabtree tereg in *The Empowering Church* (33).

8. LIDMAATSKAP

As daar van lidmaatbemagtiging gepraat word, bring dit noodwendig die hele saak van kerklike lidmaatskap ter sprake. Hieroor bestaan daar tans wyd uiteenlopende menings.

Vanuit die benadering van 'n gasvrye geloofsgemeenskap word gevra vir 'n vryer ingesteldheid waar verwagtings nie so hoog aangeslaan word nie. *Membership in the Christian church has been watered down to a lowest common denominator of*

least offense, skryf Crabtree (*The Empowering Church*: 43). Tog sou mens kon vra hoeveel mense werklik gelukkig is om deel te wees van 'n kerk/gemeente waar lidmaatskap eintlik geen betekenis het nie.

Daarom deel ek nogal Crabtree se oortuiging dat lidmaatskap weer met sinvolle inhoud gevul moet word. Dit beteken egter dat lidmaatskap glad nie as persoonlike "status" gesien word nie, maar juis as deel van die lidmaatbemaagtigingsproses wat behels dat nuweling hartlik verwelkom word in die gemeente, die Here waarlik leer ken, betrokke raak en toegerus word tot diensbaarheid in die Koninkryk.

9. STRATEGIE

Uiteindelik moet natuurlik gevra word na die regte strategie om die groot saak van lidmaatbemaagtiging tuis te bring by elke predikant en gemeente van die NG Kerk in Suid-Afrika. Dit is geen eenvoudige saak nie.

Verseker het elke gemeente van ons Kerk 'n unieke konteks waarbinne sy lidmate geroep is om diensbaar te wees in die Koninkryk. Aan die ander kant is meeste van ons lidmate tot 'n groot mate al deel van die "global village" sodat dit nie heeltemal onvanpas is om elders te gaan kers opsteek nie. Bekende modelle wat in hierdie opsig die aandag trek, is Moreletapark in Pretoria, Willow Creek (Chicago) en Saddleback Valley Community Church (Los Angeles).

Die uitgangspunt van Saddleback kan sondermeer op elke gemeente van die NG Kerk oorgedra word. George Hunter beskryf dit as volg:

*Saddleback's emphasis on lay ministry is the single greatest key to the church's success. Rick Warren explains that, for their church, **The people are the ministers, and the pastors are the administrators.** The staff make most of the necessary administrative decisions, thus freeing the laity from the consuming involvements in committee work, voting, governance, and maintenance that immobilize, divide, and exhaust most congregations. This frees the people's time and energy for ministry and outreach in the community (Church for the Unchurched:129).*

Selfs in die kleinste gemeente moet die voltydse of deelydse predikant ophou om hom/haarself te sien as die enigste geroepene om die bediening van die gemeente uit te voer. Nie net is dit 'n onmoontlike taak nie, maar in stryd met die duidelike bedoelinge van die Here vir sy gemeente.

By wyse van 'n bemaagtigende leierskapstyl waardeur gelowiges toegerus word om met vrymoedigheid hulle roeping in Kerk en Koninkryk uit te leef, moet geestelike leiers (predikante) bid en werk vir 'n Nuwe Reformasie wat die NG Kerk baie dringend nodig het!

